

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

חל ר"ח אדר בשבת פרשת תצוה או כי תשא

(כ"ט ב') איתמר, חל להיות (ר"ח אדר) ב'ואתה תצוה' (שהיא פרשה הסמוכה לפרשת שקלים):

אמר רבי יצחק נפחא: קרו שיתא מ'ואתה תצוה' עד 'כי תשא', וחד מ'כי תשא' עד 'וְעָשִׂיתָ' (פיור נְחֻשֶׁת).

(ל' א') אמר אביי: אמרי אוקומי הוא דקא מוקמי התם (כלומר אין הדבר ניכר לשם פרשת שקלים, אלא סבורים השומעים שלא נסתיימה פרשת ואתה תצוה עד כאן)!

אלא אמר אביי: קרו שיתא מ'ואתה תצוה' עד 'ועשית', וחד תני וקרי (חוזר ושונה לקרות) מ'כי תשא' עד 'וְעָשִׂיתָ' (פיור נְחֻשֶׁת).

חל להיות ב"כי תשא" עצמה:

א"ר יצחק נפחא: קרו שיתא מן 'ועשית' עד 'ויקהל', וחד קרי מ'כי תשא' עד 'ועשית'.

מתקיף לה אביי: השתא אמרי: למפרע הוא דקרי!

אלא אמר אביי: קרו שיתא עד 'ויקהל' וחד תני וקרי מ'כי תשא' עד 'ועשית'.

תניא כוותיה דאביי: חל להיות ב'כי תשא' עצמה, קורין אותה וכופלין אותה.

שיטות הראשונים

קריאת פרשת שקלים כשפרשת השבוע תצוה או כי תשא: פסק הרמב"ם כאביי שקוראים כל הפרשה, וכופלים פרשת שקלים. וכתב הטור, דלפי חילוק סדרים שלנו, לא יבוא כך לעולם. פירוש, דלדידן לא מתרמי פרשת שקלים, לא בפרשת 'ואתה תצוה', ולא בפרשת 'כי תשא'. וכן השמיטו השו"ע¹.

ראש חודש אדר שחל להיות בערב שבת

(ל' א') איתמר, ראש חודש אדר שחל להיות בערב שבת:

רב אמר: מקדימין (וקוראים ב'כי תשא' בשבת שעברה, כבמשנה). דאם כן (דמאחרין) בצרי להו יומי שולחנות (משתי שבתות).²

ושמואל אמר: מאחרין. אמר לך: סוף סוף חמיסר במעלי שבתא מיקלע (כשחל ר"ח בערב שבת, גם ט"ו בחודש חל בערב שבת), ושולחנות לא נפקי עד חד בשבא (שמפני כבוד השבת ודאי אין מוציאים שולחנות, וממילא לא יחסרו הימים), הלכך מאחרין.

1. או"ח תרפה. מקורות: רמב"ם (הל' תפילה יג, כב).

2. דאמרינן לעיל משום ששולחנות הוצרכו לישב במדינה בחמישה עשר מקדימין וקורין מראש חודש, שיהו דורשין שתי שבתות לפניו, כרבן שמעון בן גמליאל. ואם תאחר עד למחרת ראש חודש, אין כאן הקדמה שתי שבתות. רש"י.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולחן בן הרב ישראל זצ"ל

שיטות הראשונים

קריאת פרשת שקלים כשראש חודש אדר בערב שבת: כתבו רי"ף, רא"ש, ראב"ה, ורי"ד, דקיימא לן כרב, דהלכתא כוותיה באיסורי. וכן פסק השו"ע.³

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות חנוכה, סימן תרפה)

ה. חל ראש חודש אדר הסמוך לניסן בתוך ימי השבוע, ואפלו בערב שבת, מקדימין לקרות פרשת שקלים בשבת שלפניו, ומפסיקין בשניה פדי שתהא פרשת זכור בשבת הסמוכה לפורים מלפניה...

קריאת פרשת זכור

(ל' א') (שנינו: בשניה זכור) איתמר פורים שחל להיות בערב שבת:

רב אמר: מקדימין פרשת זכור, כי היכי דלא תיקדום עשיה לזכירה.

ושמואל אמר: מאחרין. אמר לך, כיון דאיכא מוקפין דעבדי בחמיסר, עשיה וזכירה בהדי הדדי קא אתיין.

חל להיות בשבת עצמה:

אמר רב הונא: לדברי הכל אין מקדימין.⁴

ורב נחמן אמר: עדיין היא מחלוקת.⁵

איתמר נמי, אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי אבא אמר רב: פורים שחל להיות בשבת, מקדים וקורא בשבת שעברה זכור.

שיטות הראשונים

קריאת זכור כשחל פורים בערב שבת: כתבו רי"ף ורא"ש, והלכתא כרב. ואפילו בני חמישה עשר, שחל פורים שלהן להיות בשבת, מקדימין וקורין בשבת שעברה. וכן פסק השו"ע.

פורים שחל בשבת: כתב רש"י, ואנן נוהגין בכולהו כרב, חוץ מפורים שחל להיות בשבת עצמה, דההיא לא איקלע (בזמננו) כלל, דאם כן הוי ראש חודש אדר באחד בשבת, וראש חודש ניסן בשני בשבת, שהרי אדר (הסמוך לניסן) לעולם חסר. ואם כן, הוה ליה פסח ביום שני בשבת, וקיימא לן, דלא בד"ו פסח לעולם.⁶ וכן כתבו שאר ראשונים.

3. או"ח תרפה. מקורות: רי"ף (י א בדפיו). רא"ש (סי י). ראב"ה (ח"ב, מגילה, סי' תקצה). רי"ד (פסקיו).

4. דברי הכל אין קורין זכור לשעבר, דהא השתא לא קדמה עשייה לזכירה. וגבי מוקפין קדמה זכירה לעשייה. רש"י.

5. אף בזו אמר רב מקדימין, כדי שתקדם זכירה לעשייה דעיירות. רש"י.

6. כלומר יו"ט א' דפסח לא יכול לחול בימים ב,ד,ו, בשבוע, וממילא גם ראש חודש ניסן לא יכול לעולם בימים אלו.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות חנוכה, סימן תרפה)

ה. ... ואם חל פורים בערב שבת, מקדימים לקרות פֶּרֶשֶׁת זְכוֹר בְּשַׁבַּת שְׁלֹפְנִי.

קריאת ד' פרשיות במהלך חודש אדר

(ל' א') **תנו רבנן:** ראש חודש אדר שחל להיות בשבת, קורין (פרשת שקלים) כי תשא ומפטירין ב'יהוידע (הכהן)'.
ואי זו היא שבת ראשונה (מהארבע פרשיות)? כל שחל ראש חודש אדר להיות בתוכה (בשבוע שאחריה), ואפילו
(כשחל בסוף השבוע) בערב שבת.

בשניה, זכור, ומפטירין 'פה אָמַר יי צְבָאוֹת) פְּקֻדֹתַי'.⁸ ואי זו היא שבת שניה? כל שחל פורים להיות בתוכה,
ואפילו בערב שבת.

בשלישית, 'פָּרָה אֲדָמָה', ומפטירין 'וְזָרְקָתִי עֲלֵיכֶם (מִים טְהוֹרִים)'.⁹ ואי זו היא שבת שלישית? כל שסמוכה
לפורים מאחריה (הסמוכה לרביעית).

ברביעית, 'הַחֹדֶשׁ הַזֶּה', ומפטירין 'בְּרֵאשׁוֹן בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ'.¹⁰ ואיזו היא שבת רביעית? כל שחל ראש חודש ניסן
להיות בתוכה (בשבוע שאחריה) ואפילו (חל) בערב שבת.

שיטות הראשונים

סימן ההפסקות: כתב הרי"ף, נקוט האי סימנא בידך: כד מקלע ר"ח אדר הסמוך לניסן בשבת, או בשני בשבת, או
ברביעי בשבת, או בשישי בשבת, צריכין לאפסקי בהדין פרשיות, וסימן זבד"ו. והדין פרטא דמילתא: כד מיקלע ביום
שבת, מפסיקין בחמיסר באדר, וסימן זט"ו. וכד מיקלע בתרין בשבא, מפסיקין בשיתא באדר, וסימן ב"ו. וכד מיקלע
בארבע בשבא, מפסיקין בד' באדר, וסימן ד"ד. וכד מיקלע בשיתא בשבא, מפסיקין בתרין ובשיתא עשר באדר, וסימן
ובי"ו. והובאו הדברים בראשונים ושו"ע.¹¹

חובת קריאת הפרשיות האם מן התורה: כתבו **תוספות** דיש פרשיות המחוייבין לקרות דאורייתא כמו פרשת זכור
ופרשת פרה אדומה. וכתב **בתרומת הדשן** דלכן יש ליזהר יותר לשמוע פרשת זכור בעשרה, יותר מקריאת מגילה
שנזהרים לקרותה בעשרה;¹² אלא שהעולם לא נהגו כן. והשו"ע הביא דברי **תוספות** בשם יש אומרים.¹³

7. מלכים ב יב,ג.

8. שמואל א טו,ב.

9. יחזקאל לו,כה.

10. יחזקאל מה,יח.

11. או"ח תרפה,ו. מקורות: רי"ף (י א בדפיו).

12. המשנ"ב (תרפה,ז), ס"ק טז) הביא דברי התרומת הדשן, וכתב, אבל המג"א מצדד דטוב יותר שיבוא למקום שקורין המגילה בצבור,
ופרשת זכור יוצא על פי הדחק במה שישמע הקריאה בפורים פרשת 'ויבוא עמלק', דבזה נמי זוכר מעשה עמלק ויוצא ידי חובתו.
ור"ל דיוצא מדאורייתא. והנה למאי דקיי"ל לעיל בסימן ס' דמצות צריכות כונה, יהיה צריך בעת שמיעת פרשה זו לכון לצאת בזה
מצות עשה של זכור. אבל לענ"ד עיקר דינו של המג"א צ"ע, דהא כתיב בתורה זכור את אשר עשה וגו' אשר קרך בדרך ויזנב בך וגו'
תמחה וגו', והכונה שלא לשכוח מה שעשה לנו עמלק ונספר זה לבנינו ולדורותינו לומר להם כך עשה לנו הרשע ולכך נצטוינו למחות

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

קרא פרשת פרה באופן חלקי: כתב הכל בו, מעשה בחזן שקרא ופסק להגר הגר בתוכם¹⁴, וגלל ס"ת וישב במקומו. וקפד רבי על הדבר, ואמר לא קריתם הפרשה כולה, ודומה כאלו לא קרינן כלל, שלא אמרנו אלא רמז בעלמא. וחזרו ופתחו והתחילו בראש הפרשה, והקורא ברך לפניו ולאחריה מטעם רבי, וגמרו כל הפרשה 'תְּטַמֵּא עַד הָעֶרֶב'. וכן פסק השו"ע¹⁵.

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות חנוכה, סימן תרפה)

- א. ראש חדש אָדָר הַסְּמוּךְ לְנִיסָן שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת, קוֹרֵין פְּרֻשֶׁת שְׁקָלִים שֶׁהִיא כִּי תִשָּׂא, עַד וְעֻשִׂיתָ כְּיֹר נְחֻשֶׁת, וּמִפְטִיר: וַיִּכְרַת יְהוֹיָדָע...
- ב. בְּשַׁבָּת שְׁנֵי מוֹצְיָאִין שְׁנֵי סְפָרִים; בְּאַחַד קוֹרֵא פְּרֻשֶׁת הַשְּׁבוּעַ, וּבְשֵׁנִי קוֹרֵא: זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לָךְ עִמָּלְךָ, וּמִפְטִיר: פְּקַדְתִּי אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּלְךָ.
- ג. בְּשַׁבָּת שְׁלִישִׁית, שֶׁהוּא ט"ו בְּאַדָר, מִפְּסִיקִין; וּבְשַׁבָּת ד' שֶׁהִיא כ"ב לְאַדָר מוֹצְיָאִין שְׁנֵי סְפָרִים; בְּאַחַד קוֹרֵא בְּפְרֻשֶׁת הַשְּׁבוּעַ, וּבְשֵׁנִי קוֹרֵא פְּרֻשֶׁת פְּרָה, וּמִפְטִיר: וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מִים טְהוֹרִים (וְעַיֵן לְעֵיל ס' קל"ז סְעִיף ה').
- ד. בְּשַׁבָּת חֲמִישִׁי, שֶׁהוּא כ"ט בְּאַדָר, מוֹצְיָאִין ב' סְפָרִים: בְּאַחַד קוֹרֵא פְּרֻשֶׁת הַשְּׁבוּעַ, וּבְשֵׁנִי: הַחֲדָשׁ הַזֶּה לָכֶם, וּמִפְטִיר: בְּרֵאשׁוֹן בְּאַחַד לַחֲדָשׁ.
- ו. הַיָּמִים שְׁרָאוּי לְקַבֵּעַ בָּהֶם רֵאשׁ חֲדָשׁ אָדָר, זב"ד"; וְסִימָן לְשַׁבָּתוֹת הַהַפְּסָקָה, זט"ו ב"ו ד"ד ובי"ו, כְּלוֹמַר: כְּשֶׁחָל רֵאשׁ חֲדָשׁ בְּשַׁבָּת מִפְּסִיקִין בְּחֻמְשָׁה עֶשֶׂר בּו, וְסִימָן זט"ו; וְכִשְׁחָל בְּיוֹם ב' מִפְּסִיקִין בּו, וְסִימָן ב"ו; וְכִשְׁחָל בְּיוֹם ד' מִפְּסִיקִין בְּד', וְסִימָן ד"ד; וְכִשְׁחָל בְּיוֹם ו' מִפְּסִיקִין בְּשַׁבָּתוֹת ב' בּו וי"ו בּו, וְסִימָן ובי"ו.
- ז. יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁפְּרֻשֶׁת זְכוֹר וּפְרֻשֶׁת פְּרָה אֲדָמָה חֲיָבִים לְקַרְאָם מְדֹאֲוֵרֵיתָא, לְפִיכָךְ בְּנֵי הַיְשׁוּבִים שְׂאִין לָהֶם מִנְּךָ צָרִיכִים לְבֹא לְמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ מִנְּךָ בְּשַׁבָּתוֹת הַלָּלוּ כְּדִי לְשַׁמַּע פְּרֻשִׁיּוֹת אֵלּוּ שֶׁהֵם מְדֹאֲוֵרֵיתָא. הַגָּה: וְאִם אֵי אֶפְשָׁר לָהֶם לְבֹא, מִכָּל מְקוֹם יִזְהָרוּ לְקִרְוָתָם בְּגִינָתָם וּבְטַעֲמָם (מְצָא כְּתוּב).

את שמו, כמו שכתב הרמב"ן בביאורו, וזה לא נזכר בפרשת ויבא עמלק! עוד כתב המשנ"ב (ס"ק יח), דע דיש אומרים שצריך לקרות זכר עמלק בציר"י ויש אומרים שצריך לקרות זכר עמלק בסג"ל, ועל כן מהנכון שהקורא יקרא שניהם לצאת ידי שניהם.

13. או"ח תרפה, ז. וכתב המשנ"ב (ס"ק טו), והרבה אחרונים כתבו שפרשת פרה אדומה אינה מדאורייתא. ועיין לעיל (סי' ס, משנ"ב ס"ק י) דאפילו במצוה דרבנן ג"כ צריך לכון לצאת ידי המצוה. כתב המשנ"ב (תרפה, א, ס"ק ב), אם שכחו הצבור לקרות פרשת שקלים וה"ה בשאר השלשה פרשיות - אם כבר אמר הפטרה של סדר השבוע בברכותיה ונזכרו, צריכים לחזור ולהוציא ס"ת ולקרות הפרשה בברכה לפניו ולאחריה, ויאמר אח"כ קדיש ויפטיר בלא ברכה לפניו ולאחריה. ואם נזכרו אחר שהתחיל לברך על הפטרה ואמר השם - יגמור הברכה, ויאמר קצת פסוקים מהפטרת השבוע (כדי שתהיה לברכה מקום לחול), ובלא ברכה אחריה ויוציאו ס"ת, ויקרא עולה אחד מענייניו של יום, ואחר ברכה אחרונה יאמר קדיש ויקרא הפטרה בלא ברכה לפניו והברכות שלאחריה יברך. ואם נזכרו מיד אחר שבירך ברכה אחרונה על התורה - יוצאו ס"ת אחרת ויניח אצל הראשונה, ויאמר קדיש, ואח"כ יקרא אחר שיפטיר מעניניו של יום בברכותיה. מקורות: תוספות (ברכות, י"ג א', ד"ה בלשון). תרומת הדשן (סי' קח).

14. במדבר, פר' חוקת, יט; וְכִבֵּס הָאֶסָף אֶת אֶפְרָה אֶת בְּגָדָיו וְטַמֵּא עַד הָעֶרֶב וְהִיטָה לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל וְלָגַר הָגֵר בְּתוֹכָם לְחַקֵּת עוֹלָם.

15. או"ח קלז, וכתב המשנ"ב (ס"ק יז), והרבה אחרונים הסכימו דגלל לאו דוקא, אלא העיקר תלוי באם בירך ברכה אחרונה. ואם לא בירך, אף על פי שגלל הס"ת, חוזר וקורא את המותר בלא ברכה לפניו. עוד כתב המשנ"ב (ס"ק יח), שהסכימו האחרונים דאם דילג איזה פסוק, שאינו מעיקר חובת היום, אינו חוזר, דהרי קורא הפרשיות בשבתות שלהן. מקורות: כל בו (סי' כ).

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

(או"ח, הלכות קריאת ספר תורה, סימן קלז)
ה. אם קרא פְּרֻשֵׁת פָּרָה (במדבר יט, א-כב), ופסק בְּהִגֵּר הִגֵּר בְּתוֹכָם וְגַלְל סֵפֶר תּוֹרָה, חוֹזֵר וּפּוֹתֵחַ וּמִתְחִיל מֵרֵאשִׁי
הַפָּרָשָׁה עַד תְּטַמֵּא עַד הָעֶרֶב וּמְבַרֵךְ לְפָנָיָהּ וּלְאַחֶרָיָהּ.

חזרה לסדר לאחר קריאת ד' פרשיות

(ל' ב') (שנינו במשנה): בחמישית חוזרין לכסדרן. (ומברר) לסדר מאי?

רבי אמי אמר: לסדר פרשיות הוא חוזר.¹⁶

רבי ירמיה אמר: לסדר הפטרות הוא חוזר.¹⁷

שיטות הראשונים

חוזרין לכסדרן: כתבו רבינו חננאל, רי"ף, ורא"ש ועוד, דקיימא לן כרבי ירמיה, שחוזרים לסדר הפטרות. וכן פסק השו"ע,
סדר פרשיות השבוע אינו מופסק.¹⁸

16. שבשבתות הללו הפסיקו סדר פרשיות, דלא קראו אלא ארבע פרשיות הללו. רש"י.

17. שעד הנה מפטירין מעין ארבע פרשיות הללו, השנויות לעיל בברייתא. רש"י.

18. או"ח תרפה. מקורות: רי"ף (י א בדפיו). רא"ש (סי' י). ראבי"ה (ח"ב, מגילה, סי' תקצה).